

Verksamhetsplan för Barn och utbildningsnämnden år 2012

Dnr BUN 11/83-012

1. Uppdrag

Barn och utbildningsnämnden har uppdrag av kommunfullmäktige att som beställande nämnd vara huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandare enligt gällande skollag.

Den styrmodell Ekerö kommun tillämpar baseras på målstyrning. För barn och utbildningsnämnden innebär det att kommunfullmäktiges beslut om politisk plattform för innevarande mandatperiod är det inriktningsbeslut utgör utgångspunkt för nämndens mål.

Kommunfullmäktige har även beslutat om 7 verksamhetsmål för kommunen. 3 av dessa mål är av särskild betydelse för nämndens ansvarsområde. De är:

- Ekerö ska vara en av landets 10 bästa skolkommuner.
- Ekerö kommuns invånare, företagare och andra intressenter ska uppleva en hög servicegrad och ett gott bemötande i sina kontakter med kommunen.
- Möjligheten för den enskilde att välja utförare av de kommunala tjänsterna, man har rätt till, ska öka jämfört år 2010, med hänsyn taget till att utbudet för de efterfrågade tjänsterna måste anpassas till gällande lagstiftning på området och utifrån tillgängliga resurser.

Kommunfullmäktige fastställer nämndens ekonomiska ram. Nämnden beslutar om ersättningsnivåer, peng, till förskolor och skolor. Valfrihet och kostnadseffektivitet är centrala övergripanden begrepp och nämnden ska i det perspektivet verka för att fler privata alternativ etableras inom ansvarsområdet. Öppenhet och tydlighet i hur ersättningsnivåer är uppbyggda är viktiga för konkurrensneutraliteten, gott samarbetsklimat och en effektiv uppföljning.

Nämndens egna mål är koncentrerade inom 3 huvudområden

Kunskap

Fullmäktige har som ett av sju verksamhetsmål för kommunen målet att Ekerö ska vara en av landets 10 bästa skolkommuner. Det är ett centralt mål för barn och

utbildningsnämnden och rör alla verksamheter inom nämndens ansvarsområde från förskola till vuxenutbildning. Den styrning nämnden utövar handlar i det perspektivet om att sätta tydliga och mätbara mål för verksamheterna, ha en effektiv uppföljning och utvärdering samt en god tillsyn för att öka kvaliteten och nå fullmäktiges och nämndens egna mål.

Inflytande/valfrihet

Nämnden ska planera för en förskole- och skolkapacitet som ökar valfriheten för föräldrar och barn/elever att välja förskola, grundskola och gymnasium. Fler fristående verksamheter är angeläget.

Varje barn/elev och vårdnadshavare ska ha insyn och inflytande över verksamheten

BO-garantin tillämpas i kommunen vilket innebär att plats i förskola eller pedagogisk omsorg ska erbjudas inom 4 månader från ansökningstillfället.

I kommunen kan föräldrar välja att erhålla vårdnadsbidrag för barn mellan 1 och 3 år.

Trygghet

Trygghet är ofta avgörande för lärande och utveckling. För att barn/elevs miljö ska vara trygg krävs såväl ett bra förebyggande arbete som effektiva metoder och insatser då ett eller flera barn/elever behöver stöd eller en önskad händelse inträffar.

Förebyggande preventiva insatser, samverka med andra internt o externt. PRISMA

Omvärlden utvecklas och förändras. Gamla förutsättningar omvärderas.

Omvärldsbevakning och ett ständigt pågående utvecklingsarbete är väsentligt för att lärande och elevers kunskapsutveckling ska ha goda förutsättningar och ske i en trygg miljö.

2. Mål

Forskning har under de senare åren betonat betydelsen av att ha ett begränsat antal mål som är tydliga och mätbara. Alltför många mål riskerar att minska fokus och ge sämre resultat än vad som är möjligt och önskvärt.

Ekerö kommun har som övergripande mål att vara en av Sveriges tio bästa skolkommunerna mätt i meritvärde för år 9. För att nå detta övergripande mål har barn- och utbildningsnämnden formulerat sex mål som ska prägla förskolan och skolan och ett mål som avser vuxenutbildning.

Kunskap

- Enheterna ska säkerställa att varje barn som lämnar förskolan har fått adekvat stöd i sin tal- och språkutveckling
- Elevers läsförståelse i test och prov ska vara god

- Varje elev ska ges förutsättningar att nå målen i alla ämnen.
- Det ska vara möjligt att inom vuxenutbildningen i Ekerö kommun att studera utifrån sina egna förutsättningar.

Trygghet

- Verksamheten ska vara trygg, trivsamt och säker

Inflytande/valfrihet

- Barn/elever ska ha rätt till inflytande över sitt lärande.
- Barn/elever och vårdnadshavare ska ges stora valmöjligheter vid val av förskola, skola och skolbarnsomsorg.

3. Förutsättningar och analys

Ekerö är till karaktären en blandning av förorts- och landsbygdskommun. I början av detta år uppgick befolkningen till 25 410. Under innevarande år antas befolkningen öka med drygt 1% och denna måttliga ökning förväntas även för 2012 och 2013. Först år 2014 ökar befolkningen snabbare som en följd av ökat bostadsbyggande. Antalet barn i förskoleåldrarna ökar sakta under 2012 och något snabbare 2013. I åldrarna som omfattar de tidigare skolåren är ökningen snabbare och främst är det antalet 10 - 12 åringar som ökar. Antalet tonåringar minskar under de kommande åren. Framför allt är det antalet gymnasieungdomar som minskar. I volymbilagorna till budget PM för 2012 med inriktning 2013 – 2014 redovisas den demografiska utvecklingen och dess påverkan inom nämndens verksamhetsområden i mer detalj.

Elevernas kunskap

Det genomsnittliga meritvärdet för elever i år 9 har under de senaste fem åren stadigt ökat och Ekerö kan numera räknas till de 27 kommuner i landet som har de högsta meritvärdena. Skolverkets jämförelse mellan förväntat och uppnått resultat utifrån bakgrundsfaktorer och elevsammansättning, visar att Ekerö kommuns resultat ligger högre än förväntat beträffande genomsnittligt meritvärde, +4, och högre än förväntat när det gäller elever som nått målen i alla ämnen, +2.

Genomsnittligt meritvärde för elever i år 9 vårterminen 2011 är 225 och här därmed ökat sedan föregående år. Statistik för riket är inte tillgängligt i dagsläget. Andelen elever i Ekerö som är behöriga att söka till gymnasieskolans nationella program är 96,7 procent, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Främjande och förebyggande arbete

PRISMA är benämningen på samverkan för att stärka och utveckla det preventiva arbetet i Ekerö kommun. Arbetet utgår från en plan som redovisar målsättning och strategier för det främjande och förebyggande arbetet där målgruppen är samtliga barn och ungdomar i kommunen. Alla de tre beställarnämnderna, socialnämnden, kulturnämnden samt barn och utbildningsnämnden samverkar i arbetet. Samordningsansvaret ligger hos barn och utbildningsnämnden.

Under 2010 har en uppföljning av genomfört PRISMA-arbete gjorts. En rapport kommer att redovisas i ett separat ärende till barn och utbildningsnämnden under hösten 2011. Uppföljningen tar fasta på styrkor och svagheter i det främjande och förebyggande arbetet samt kommer att peka på utvecklingsområden inom respektive nämnden ansvarsområde.

Vad leder till högre kvalitet och måluppfyllelse

Forskning visar att framgångsrika skolor klarar av att skapa ett klimat som både bidrar till barnens/elevernas sociala utveckling och till att eleverna har goda kunskapsresultat.

De skolrelaterade PRISMA - insatserna syftar till att öka förutsättningarna för inläring genom att dels främja eleverna psykiska hälsa samt genom att skapa en stödjande psykosociala miljö där elevernas individuella behov kan mötas.

Framgångsfaktorer som ofta framhålls i litteratur handlar bl.a. om ledarskap på olika nivåer. Ledarskapet behöver vara genomtänkt och aktivt och det gäller på både politisk-, nämndkontors-, produktions- och rektorsnivå. En annan viktigt komponent i hur väl barnen/eleverna lyckas uppnå målen är lärarens kompetens. Att lyfta fram kompetenta pedagoger, främja kompetensutveckling och arbeta för att få rätt kompetens på rätt plats anses också vara värdefulla pusselbitar för hög måluppfyllelse. Vidare framhålls vikten av att ha höga ambitioner för förskolan/skolan som helhet – att verksamheten är viktig, men också att ha höga förväntningar på förskolans/skolans måluppfyllelse oavsett förutsättningar. Kopplat till detta betonas också betydelsen av att fånga upp barn/elever som behöver särskilt stöd.

Framgångsfaktorer som också betonas starkt, både i forskning och styrdokument, är samsyn kring mål och inriktning – att dessa är kända av hela organisationen. Kopplat till detta är därför också systematisk uppföljning, utvärdering, återkoppling och dokumentation viktiga bitar för att uppnå högre kvalitet och måluppfyllelse. Detta gäller på alla nivåer i organisationen.

Rapporten "Vad påverkar resultaten i svensk grundskola" nämner bl.a. att differentieringen har ökat i klassrummet, dvs. elever delas allt oftare in i olika grupper utifrån behov av särskilt stöd eller kunskapsnivå. Detta leder till allt mer homogena grupper. Homogena grupper kan i sin tur leda till s.k. "kamrateffekter", alltså att elevernas resultat påverkas av hur eleverna i deras omgivning presterar.

Forskning visar att undervisningens organisation och genomförande är viktig. Arbetslag framhålls ofta som en framgångsfaktor, liksom att undervisningen har ett reflekterande arbetssätt. Forskning visar också vikten av att verksamheten/undervisningen anpassas efter barnens/elevernas behov och att rektorerna tar ett stort ansvar för undervisningens kvalitet.

PISA undersökningen visar också att det framförallt är de lågpresterande eleverna som har försämrats sina resultat mest. Om ett större ansvar läggs på elever och hem är det inte överraskande att betydelsen av den socioekonomiska bakgrunden har ökat, enligt PISA.

Ekeröelever i gymnasiet

Ekerös gymnasieungdomar går på ett stort antal gymnasieskolor främst i Stockholms län. Närmare 50% går i någon av Stockholms stads gymnasieskolor. Historiskt har det varit mycket svårt att få någon mer fullständig bild av gymnasieelevernas studieprestationer. Endast övergripande statistik som Skolverket respektive Högskoleverket redovisar har varit tillgänglig. Den statistiken visar bl a att 73% av Ekerös 20-åringar har en fullföljd gymnasieutbildning. Det är i nivå med övriga kommuner i landet men är lägre än de högst rankade skolkommunerna.

Fristående skolor har inte haft någon skyldighet att rapportera in slutbetyg till folkbokföringskommunen. I och med den nya skollagen finns nu en sådan möjligt och det blir därmed både möjligt och angeläget att från och med vårterminen 2012 få in betygsuppgifter. Det kan då bli möjligt att göra jämförelse mellan olika grundskolor och gymnasier.

Den nya skollagen ställer högre krav på fler godkända betyg från grundskolan för behörighet till såväl de nationella högskoleförberedande programmen som yrkesprogrammen. Syftet är att stärka måluppfyllelsen i grundskolan. De individuella program som funnits hittills upphör och istället införs 3 introduktionsprogram; preparandutbildning för tillträde till nationellt program, programinriktat individuellt val med inriktning mot ett yrkesprogram samt yrkesintroduktion för etablering på arbetsmarkanden eller vidare studier.

Högskoleverket har under våren 2011 gett högskolor och universitet examinationsrätt för de nya lärarutbildningarna. I dessa utbildningar betonas bl a lärarnas ämneskompetens även betydelsen av en bra verksamhetsförlagd utbildning som ska utformas i samverkan med skolhuvudmännen ingår. Flera forskningsrapporter betonar lärarnas betydelse för skolelevernas resultat men att det också är stora skillnader mellan lärare när det gäller hur väl man lyckas med att eleverna ska nå goda resultat. Förmågan att undervisa varierat i ett ämne (den ämnesdidaktiska kompetensen) har enligt forskningen större betydelse än enbart ämneskunskaper. För att elever i Ekerös skolor ska få en god undervisning är det därför viktigt att undervisningen organiseras och genomförs på ett bra sätt. För att kunna rekrytera nya lärare är det också viktigt att den verksamhetsförlagda delen av utbildningen ges goda förutsättningar såväl när det gäller den ekonomiska ersättningen från högskolorna som hur skolorna stötts studenterna i den didaktiska praktiken.

Lärlarlegitimation

Våren 2011 beslutade riksdagen om att införa legitimation för förskollärare och lärare.

På legitimationen kommer att anges vilken eller vilka skolformer eller fritidshem, årskurser eller motsvarande, ämnen eller ämnesområden, som läraren eller förskolläraren är behörig att undervisa i. En lärare eller förskollärare kan, utöver sin behörighetsgivande examen, ha kompletterat med ytterligare behörighetsgivande utbildning som kan ge utökad behörighet. Det kan antas att det också finns lärare som har behörighet i vissa ämnen med som saknar för andra och detta innebär åtminstone under en övergångsperiod en matchningsproblematik liksom det kräver kunskap om vilka behov som finns av att öka kompetens för att kunna ha behöriga pedagoger. Under det kommande året behöver skolorna inventera behörigheten för att kunna planera för olika insatser.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ska i första hand ges inom ramen för den reguljära verksamheten och inriktas mot att barnet/eleven ska ges förutsättningar att klara målen i förskola och skola. Verksamheten har möjlighet att få handledning av det kommungemensamma resursteamet.

För vissa barn/elever som behöver utökat stöd kan ett individuellt riktat ekonomiskt bidrag ges till den aktuella enheten. I kommunen finns även några kommungemensamma grupper med särskilt kompetens att möta t ex barn/elever med språkstörning eller med diagnoser inom autismspektrat. För ett fåtal elever i grundskolan köper kommunen platser vid skolor utanför kommunen med specialistkompetens.

Andelen elever i behov av särskilt stöd upplevs av många chefer öka. Det blir allt vanligare att enheterna söker extra resurser och det efterfrågas placering för elever i ökande grad vid kommungemensamma grupperna, till exempel Klöver och Studion. Resursteamet delar också denna bild. En anledning till detta är sannolikt att personalen idag är bättre på att upptäcka de barn som av olika anledningar behöver extra stöd. Däremot finns i samma utsträckning inte alltid tydliga strategier för att inom ramen för befintlig verksamhet tillgodose dessa barns behov. Här behöver arbetet med att hitta metoder och praktiska lösningar utvecklas, liksom insatser för att höja kompetensen hos den pedagogiska personalen.

Den nya skollagen (2010:800), som trädde i kraft 1 juli 2011, anger att utbildningen av barn och unga ska vara likvärdig i den meningen att oberoende av bakgrundsfaktorer som kön, geografisk hemvist, sociala och ekonomiska faktorer har alla barn rätt att nå läroplanens mål. Det är förskolornas/skolornas uppdrag och ansvar att utforma organisationen så att alla barn/elever ges förutsättningar att nå målen. I detta sammanhang betonas, precis som skrivits ovan, att det eventuella särskilda stöd som behövs ska ges inom den klass/grupp som barnet tillhör.

Styrdokumentet för förskola/skola gör en tydlig betoning av det inkluderande perspektivet, vilket innebär att förskolan/skolan ska organiseras utifrån det faktum att barn är olika. Särskiljande lösningar ska så långt som möjligt undvikas. Inkludering innebär alltså att förskolan/skolan måste anpassa sin verksamhet för att hantera barns/elevs svårigheter.

Förskolan

Förskolan är sedan 1 juli 2010 en del i utbildningsväsendet i och med den nya skollagen och den reviderade läroplanen.

I Ekerö kommun är endast 31 % av pedagogerna inom förskolan högskoleutbildade, varav 25 % inom de fristående förskolorna och 35 % inom de kommunala förskolorna. I förskolans reviderade läroplan har förskollärarens ansvar och roll förtydligats inom läroplanens samtliga målområden. För att möta läroplanens intentioner är det angeläget att öka andelen högskoleutbildade pedagoger genom att vara en attraktiv kommun att arbeta i samt uppmuntra barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare.

4. Strategi

Sjösätta ett kvalitetssystem

Nämndkontoret håller på att utveckla ett kvalitetssystem i syfte att systematiskt följa upp, utvärdera och återkoppla nämndmålen. Ett mer specificerat kvalitetshjul har tagits fram som illustrerar och sammanfattar nämndens övergripande uppföljning och utvärdering (se bilaga 1).

I kvalitetssystemet ingår olika komponenter, som presenteras nedan:

- Uppföljning och utvärdering av:
 - måluppfyllelse och betyg
 - nationella prov
 - lästester
- Kundenkäten
- Observationer
- Självvärdering
- Eventuella Skolverksinspektioner
- Enheternas och produktionsledningens analys i förhållande till nämndmålen (skriftlig redovisning)
- Nämndkontorets uppföljningsdialoger

Som ett led i att systematisera nämndens uppföljning och utvärdering kommer applikationen QlikView att införas. I detta verktyg kommer olika nyckeltal att kunna följas upp, analyseras och presenteras. Ett annat led i att systematisera uppföljning och utvärdering är att nämndkontoret ska skriva en s.k. "Resultatbok" där skolornas resultat i olika hänseenden redovisas och analyseras. Ekerö kommun har upphandlat en Skolportal, InfoMentor POdB, som håller på att implementeras på enheterna. InfoMentor POdB är webblösningar för skolans administration, dokumentation, kommunikation och kvalitetsarbete. Ytterligare en del nämndkontorets systematiska uppföljning och utvärdering är att följa den dokumentation och det kvalitetsarbete som enheterna som gör kring måluppfyllelse i Skolportalen InfoMentor POdB.

PRISMA

I den uppföljning som nyligen genomförts och som kommer att redovisas till berörda nämnder i en särskild rapport identifieras några utvecklingsområden;

- Inkludering av PRISMA-uppdraget om preventiv samverkan i verksamheternas reguljära uppdrag. PRISMA:s övergripande målsättning ska vara styrande för verksamheternas främjande och förebyggande arbete. Redovisning av måluppfyllelse och genomförda insatser görs i verksamhetsuppföljning/verksamhetsberättelse.
- En tydligare och regelbunden uppföljning av mål och prioriterade insatser är nödvändig för att på säker grund klargöra med vilken kvalitet de främjande och förebyggande insatserna görs. Nämndkontor barn och utbildning samordnar och svarar för detta.

Bland annat ska en uppföljning kunna ge svar på:

1. Vilken kompetens det finns i verksamheterna för att främja en positiv utveckling hos barn och unga, samt förebygga en negativ utveckling.
2. Hur omsätts kompetensen i praktiken
3. Hur sker samverkan mellan den enskilda verksamheten och övriga PRISMA-aktörer.

Särskilda stödet

Behovet av specialpedagogiskt stöd tycks öka. Det blir allt vanligare att enheterna söker extra resurser och det efterfrågas plats för fler elever i de kommun-gemensamma grupperna, till exempel Klöver och Studion. Frågan är vad det är uttryck för?

Varje kommun behöver en genomtänkt strategi för att möta barn och elever som behöver särskilt stöd. Varje kommun behöver också en medveten modell för resursfördelning som följs upp och utvärderas i förhållande till de insatser och resultat som verksamheten åstadkommer.

Mot bakgrund av de nya och reviderade statliga styrdokumenterna, som betonar inkludering, behöver kommunen göra en översyn av hur det särskilda stödet skulle kunna utformas så att det stödjer det inkluderande perspektivet. Nämndkontoret kommer under våren 2012 att presentera förslag på hur ett förhållningssätt, resursmodell och organisation skulle kunna se ut som stödjer detta perspektiv.

Fler högskol utbildade pedagoger

Andelen behöriga lärare och förskollärare behöver öka. Inom den kommunala produktionen på också ett arbete för detta. När det gäller andelen högskole utbildade pedagoger inom förskolan är läget är det extra angeläget att öka den i Ekerö låga andelen. I budget förslås att medel avsätts för att stimulera barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare.

5. Uppföljning

Genom ett antal indikatorer/nyckeltal fokuserar utvärderingen på progression och utveckling på enhetsnivå. Indikatorerna/nyckeltalen är sammanvägda mått och index av uppgifter från t ex tester, prov, betyg, resultatuppföljningar och kundundersökningen. Utvärderingen innehåller också sammanställningar av lärares bedömningar av måluppfyllelse, dvs. prognoser som hämtas från Skolportalen InfoMentor POdB, och enheternas samlade analys av måluppfyllelse av nämndens mål. Prioriterade områden följs upp i särskild ordning direkt till nämnden.

Som nämns ovan håller nämndkontoret på att utveckla ett kvalitetssystem i syfte att systematiskt följa upp, utvärdera och återkoppla nämndmålen. Nämndkontoret har för avsikt att under våren 2012 presentera förslag på hur ett systematiskt kvalitetssystem skulle kunna vara uppbyggt. Nedan sammanfattas de inledande tankarna kring indikatorer/nyckeltal.

Utvärdering av nämndens mål

Ledord i den politiska plattformen	Nämnden mål	Utvärdering
KUNSKAP	<ul style="list-style-type: none"> Enheterna ska säkerställa att varje barn som lämnar förskolan har fått adekvat stöd i sin tal- och språkutveckling 	<ul style="list-style-type: none"> Resultat av testet HLO (hur låter orden) i förskoleklass. Genomförs i september Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor Ev. observation Kundundersökning
	<ul style="list-style-type: none"> Elevers läsförståelse i test och prov ska vara god 	<ul style="list-style-type: none"> Resultat av testet HLO (hur låter orden) i förskoleklass. Genomförs i maj DLSbas i år 2 Nationella prov i svenska i år 3 DLS läshastighet i år 5 Nationella prov i svenska i år 6 DLS för högstadiet i år 8 Nationella prov i svenska i år 9 Betyg år 9 Förhållande mellan nationella provet och betyg i år 9 Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor Prognoser från InfoMentor PODB
	<ul style="list-style-type: none"> Varje elev ska ges förutsättningar att nå målen i alla ämnen 	<ul style="list-style-type: none"> Nationella prov i år 3, 6 och 9 Betyg Förhållandet mellan nationella prov och betyg i år 9 SALSA värde Kundundersökning Ev. observation Prognoser från InfoMentor PODB Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor
	<ul style="list-style-type: none"> Det ska vara möjligt att inom vuxenutbildningen i Ekerö kommun att studera utifrån sina egna förutsättningar. 	<ul style="list-style-type: none"> kundundersökning
TRYGGHET	<ul style="list-style-type: none"> Verksamheten ska vara trygg, trivsamt och säker 	<ul style="list-style-type: none"> Information från InfoMentor PODB Enheternas arbete med likabehandlingsplanen Kundundersökning Ev. observation Elevhälsundersökning s.k Stockholmsundersökningen Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor
VALFRIHET/ INFLYTANDE	<ul style="list-style-type: none"> Barn/elever och föräldrar ska ges stora valmöjligheter vid val av förskola, skola och skolbarnsomsorg 	<ul style="list-style-type: none"> Extens Kundundersökning Ev. observation Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor
	<ul style="list-style-type: none"> Barn/elever ska ha rätt till inflytande över sitt lärande 	<ul style="list-style-type: none"> Kundundersökning Ev. observation Enheternas egna analyser av nämndens mål Årlig uppföljning med nämndkontor

Illustration av BUN:s utvärderingsplan

Reviderad 2011-09-21

